

Додаток 2

до наказу від 23.03.2023 р. № 244

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

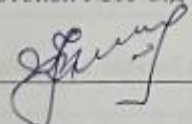
“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

“ 30 ” А. Діброва
2023 р.

«РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол №15 від “23” травня 2023 р.

Завідувач кафедри
Микола Ільчук

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОПП «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

Валентина Яворська

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„ Планування бізнесу ”

Спеціальність	076 “ Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Факультет	Економічний
Розробники:	д.е.н., доцент Радько В.І.

Київ – 2023 р.

Опис навчальної дисципліни

„ Планування бізнесу ”

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	1	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування системи теоретичних знань з планування та набуття практичних навиків з розроблення перспективних і поточних планів діяльності підприємницьких структур.

Завдання дисципліни полягає в тому, щоб розкрити теоретичні засади з планування та набуття практичних навичок із розроблення перспективних, поточних та оперативних планів діяльності підприємства, обґрунтування оптимальних варіантів розвитку підприємства.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

Програмні результати навчання

ПРН4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

ПРН12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРН20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:
 - повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усь- ого	у тому числі					усь- ого	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади планування та обґрунтування виробничої програми підприємства														
Тема 1. Теоретичні засади планування підприємстві	1-2	20	4	4			12							
Тема 2. Система планів підприємства	3-4	20	6	6			8							
Тема 3. Розробка маркетингової та виробничої програм сільськогосподарського підприємства	5-6	20	4	4			12							
Тема 4. План з персоналу та оплати праці. Матеріально технічне забезпечення виробництва	7-8	20	4	4			12							
Разом за змістовим модулем 1	80		18	18			44							
Змістовий модуль 2. Організація діяльності підрозділів основного виробництва та виробничої інфраструктури														
Тема 5. Планування витрат і собівартості продукції в сільськогосподарських підприємствах	9-10	20	4	4			12							
Тема 6. Фінансове планування на підприємстві	11-12	20	4	4			12							
Тема 7. Планування розвитку підприємства	13-14	30	4	4			22							
Разом за змістовим модулем 2	70		12	12			46							
Усього годин	150		30	30			90							

4. Теми семінарських занять (навчальним планом не передбачені)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Планування беззбиткового обсягу виробництва продукції	2
2	Земельні угіддя господарства їх використання та поліпшення	2
3	Планування урожайності сільськогосподарських культур	2
4	Економічна оцінка сільськогосподарських культур	2
5	Планування використання посівних площ і виробництва продукції рослинництва	2
6	Розрахунок потреби і вартості насіння	2
7	План використання продукції рослинництва	2
8	Розрахунок потреби і вартості добрив та засобів захисту	2
9	Розрахунок потреби і використання сільськогосподарської техніки	2
10	Планування трудових ресурсів та складання технологічних карт у рослинництві	2
11	Планування поголів'я ВРХ	2
12	Планування виробництва і реалізації молока та м'яса	2
13	Планування кормової бази	2
14	Планування витрат у рослинництві та собівартість продукції	2
15	Планування витрат виробництва у тваринництві	2
	Разом	30

6. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачені)

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні засади планування на підприємстві	12
2	Система планів підприємства	8
3	Розробка маркетингової та виробничої програм сільськогосподарського підприємства	12
4	План з персоналу та оплати праці. Матеріально технічне забезпечення виробництва	12
5	Планування витрат і собівартості продукції в сільськогосподарських підприємствах	12
6	Фінансове планування на підприємстві	12
7	Планування розвитку підприємства	22
	Разом	90

8. Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Сутність планування, предмет і об'єкт планування та його принципи.
2. Методи планування діяльності підприємств.
3. Система планування та види планів на підприємстві
4. Організація планової роботи на підприємстві. Організаційні структури планування на підприємстві.
5. Сутність і процес стратегічного планування діяльності підприємства.
6. Прогнозування в системі планування
7. Норми і нормативи, їх види та призначення.
8. Сутність, функції та види бізнес-планів підприємства
9. Структура бізнес-плану підприємства.
10. Суть, завдання, зміст і показники поточних (річних) планів
11. Поточні плани внутрішньогосподарських підрозділів підприємства.
12. Послідовність розробки поточних планів підприємств.
13. Оперативне планування в сільськогосподарських підприємствах .
14. Суть, зміст, цілі та послідовність розроблення маркетингової програми підприємства.
15. Планування виробничої програми з рослинництва.
16. Планування виробничої програми з тваринництва.
17. План матеріально-технічного забезпечення на підприємстві.
18. Обґрунтування виробничої програми промислових виробництв; планування асортименту продукції.
19. Планування виробничої програми з обслуговуючих виробництв в аграрних підприємствах.
20. Планування діяльності транспортного обслуговування виробництв на підприємстві.
21. Планування собівартості робіт (послуг) допоміжних виробництв
22. План з персоналу. Планування чисельності персоналу.
23. План з персоналу. Розрахунок річного фонду оплати праці.
25. Планування витрат на виробництво продукції (виконання робіт, послуг).
Номенклатура і склад статей витрат у сільськогосподарських підприємствах.
26. Планування витрат на використання сільськогосподарської техніки.
27. Послідовність планування собівартості продукції (робіт, послуг) в сільськогосподарських підприємствах.
28. Планування собівартості продукції рослинництва. Калькулювання собівартості окремих видів продукції.
29. Планування собівартості продукції тваринництва. Калькулювання собівартості окремих видів продукції.
30. Планування собівартості продукції підсобних (промислових) виробництв. Калькулювання собівартості окремих видів продукції.
31. Сутність фінансового планування та складові фінансового плану підприємства.
32. Планування фінансових результатів діяльності підприємства.
33. Планування розподілу прибутку і потреби у зовнішньому фінансуванні на підприємстві.
34. Планування та контроль руху грошових потоків на підприємстві.
35. Планування технічного та організаційного розвитку підприємства.
36. Порядок формування програми освоєння нових видів продукції.
37. Планування підвищення ефективності виробництва. Показники ефективності організаційно-технічних заходів.
38. Сутність, види та предмети контролю виконання плану.
39. Предмети і методи контролю виконання плану на підприємстві.

9. Методи навчання

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

Залежно від джерела знань: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог); наочні (демонстрація, ілюстрація); практичні (рішення задач, ділові ігри).

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в навчальній діяльності:

- методи організації й здійснення навчальної діяльності, що поєднують словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача й методи самостійної роботи здобувачів вищої освіти;

- методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального й фронтального, тематичного і систематичного контролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- *робота в малих групах* дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- *семінари-дискусії* передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- *мозкові атаки* – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- *кейс-метод* – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- *презентації* – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого вченою радою НУБіП України 26 квітня 2023 року, протокол № 10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу і має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму тощо, що можна оцінити чисельно.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік - це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту) .

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 26.04.2023 р. з табл. 1. Кожний змістовий модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

12. Методичне забезпечення

Електронний курс навчальної дисципліни «Планування бізнесу» - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2424>

13. Рекомендовані джерела інформації

Основна:

1. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства : навч. посібник . Київ, Центр навчальної літератури, 2017. 260 с.
2. Гетало В.П., Гончаров Г.О., Колісник А.В. Бізнес-планування: навч. посібник. Київ: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. 240 с.
3. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. Київ, Державний університет телекомунікацій, 2020. 135 с.
4. Данилюк М. О. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. М. О. Данилюк. Київ, Ліра-К, 2015. 328 с.
5. Данилюк Т. І. Організаційне проектування підприємства : конспект лекцій. Вид. 2-ге (відредаг. і доповн.). Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2017. 84 с.
6. Ільчук М.М., Зрібняк Л.Я. Організація і планування сільськогосподарського виробництва : підручник. Вінниця, Нова книга, 2009. 456 с.
7. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК: навч. посібник. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2013. 308 с.
8. Кукоба В. П. Організаційне проектування підприємства : навч. посібник. Київ, КНЕУ, 2014. 420 с.
9. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві : Підручник. Київ, КНЕУ, 2004. 550 с.
10. Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях: навчальний посібник /За заг. ред. М.М. Ільчука. Вид. 2-ге, перероб та доп. Київ: НУБіП України, 2022. 358 с.
11. Організація і планування сільськогосподарського виробництва : навчальний посібник / за ред. Л.Я. Зрібняка, М.М. Ільчука. Київ : ЗАТ "Нічлава", 2012. 304 с.
12. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. Київ, «Каравела», 2015. 368 с.
13. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства Київ, ЛіраК, 2014. 268 с.

Допоміжна:

1. Данилюк Т. І. Організаційне проектування підприємства : конспект лекцій. Луцьк, СНУ ім. Лесі Українки, 2017. 84 с.
2. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І., Дмитрук М.І. Підприємство та організація агробізнесу в регіонах : монографія. К.: НУБіП України, 2021. 414 с.
3. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І., Дмитрук М.І. Підприємницька діяльність та її оптимізація у виробничих структурах агробізнесу: монографія. К.: НУБіП України. 2018. 400 с.
4. Ільчук М.М., Барановська О.Д., Ус С.І. Розвиток підприємницької діяльності : навчальний посібник. К.: НУБіП України, 2019. 385 с.
5. Ільчук М.М. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК : навч. посібник. Київ, ЗАТ «Нічлава», 2013. 308 с.
6. Ільчук М.М., Коновал І.А., Ус С.І. Методичні підходи до оцінки ефективності підприємницької діяльності аграрної сфери. *Економіка АПК*. 2017. № 5. С. 51 – 59.

7. Кропивко М.Ф., Кісіль М.І. Теоретичні засади і методичні підходи до формування стратегії управління ефективністю інвестицій фермерського господарства. Економіка АПК. 2021. № 1. С. 6-14.
8. Підприємництво та організація агробізнесу: навч. посібник/ М.М. Ільчук, А.В. Збарська, Р.П. Любар, О.М. Ільчук. К.: Аграр Медіа Груп, 2016. 434 с.
9. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін : навч. посіб. Київ, ТОВ «Підприємство «Ві Ен Ей», 2017. 188 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України : вебсайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України : вебсайт. URL: <https://minagro.gov.ua/>.
3. Державна служба статистики України : вебсайт. URL: www.ukrstat.gov.ua.
4. Агробізнес: український агропортал : вебсайт. URL: www.agrobiznes.com.ua.
5. УкрАгроКонсалт : вебсайт. URL: <https://ukragroconsult.com>.
6. Eurostat : вебсайт. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations : вебсайт. URL: <https://www.fao.org/home/en>.
8. US Department of Agriculture : вебсайт. URL: <https://www.usda.gov>.
9. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємництва. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriiemstva.pdf.